

stejnokroj je dovoleno v rakouských státech jen při slavnostech řádových (výn. pres. dv. kanc. z 9. října 1846 č. 33202, sb. z. stýrské provincie sv. 28 str. 174).

VI. Právo trestní.

Kdo nosí bez povolení tuzemské nebo cizozemské odznaky řádové nebo čestné dekorace, dopouští se přestupku, který se tresce pokutou peněžitou od 10 do 100 zl. (§ 334 tr. z.).

VII. Taxy.

Za udělení rakouských řádů rytířských zapraviti sluší taxy ustanovené v řádových stanovách a v souvislých s nimi předpisech. (§ 155 taxovního zák.) (viz čl. Taxy).

Řády duchovní viz Řehole.

Řády hasičské viz Policie požární.

Řády jízdní železniční viz Dráhy, F.

Řády obecní viz Obce (politické).

Řády pracovní viz Dělníci.

Řády stavební.

I. Část všeobecná.

Jsou to většinou důvody zdravotní, bezpečnostní a hospodářské, v městech pak předních i důvody okrašlovací (jmenovitě soudobé hnutí pro zachování starobylého rázu měst), které vybízejí živly zákonodárné k přesnému spořádání záležitostí staveb vůbec a staveb obytných zvlášť. Dotčená úprava stavebních záležitostí spadá té doby v kompetenci sněmů zemských a výrazem jejím jsou t. zv. řády stavební. Většina stavebních řádů vyšlých z prvních dob činnosti sněmů zemských pozbyla platnosti a nahrazena řády novými, které všímají si u vyšší míře potřeb zdravotnictví, volné komunikace a jmenovitě pokroků techniky stavební. Toho času platí: v král. českém stav. řád ze dne 8. ledna 1889 č. 5 z. z., na Moravě stav. ř. ze dne 16. června 1894 č. 64 z. z., ve Slezsku stav. řád ze dne 23. března 1867 č. 16 z. z., v Haliči stavební řád ze dne 28. dubna 1882 č. 77 z. z. (pro celou řadu měst) a stav. řád ze dne 4. dubna 1889 č. 31. z. z. vydaný pro větší obce, v Korutanech stav. ř. ze dne 13. března 1866 č. 12 z. z., ve Vorarlberku stav. ř. ze dne 20. března 1866 č. 19 z. z., v Istrii stav. ř. ze dne 18. března 1874 č. 6 z. z., v Krajině stav. ř. ze dne 25. října 1875 č. 26 z. z., v Horních Rakousích stav. řád ze dne 13. března 1875 č. 15 z. z., v Solnohradech stav. ř. ze dne 7. července 1879 č. 15 z. z., v Dolních Rakousích stav. ř. ze dne 17. ledna 1883 č. 36 z. z., v Dalmacii stav. řád ze dne 15. února 1886 č. 11 z. z. Vedle toho mají zvláštní stavební řády jednotlivá města a to: Vídeň (z. ze dne 17. ledna 1883 č. 35 z. z.), Praha s předměstími (z. ze dne 10. dubna 1886 č. 40 z. z.), který rozšířen byl i na Plzeň zákonem ze dne 22. února 1887 č. 16 z. z. a na Budějovice zákonem ze dne 26. prosince 1887 č. 71 z. z.), Brno, Olomouc, Jihlava a Znojmo (z. ze dne 16. června 1894 č. 63 z. z.), Terst (z. ze dne 24. září 1884 č. 35 z. z.), Lvov (z. ze dne 21. dubna 1885 č. 31 z. z.), Krakov (z. ze dne 18. července 1883 č. 63 z. z.), Štýrský Hradec (z. ze dne 7. září 1881 č. 20 z. z.), Solnohrad (z. ze dne 2. dubna 1886 č. 27 z. z.), Linec a Wels a Uferfahr (z. ze dne 1. srpna 1887 č. 22 z. z.), Černovice (z. ze dne 7. prosince 1869 č. 1 z. z.), Gorice (z. z r. 1886 č. 6

z. z.), Celovec (z. ze dne 9. února 1872 č. 6 z. z.), Štýr (z. ze dne 13. března 1875 č. 14 z. z.), Bolzano (z. ze dne 19. června 1886 č. 33 z. z.).

II. Řád stavební pro království České vydaný dne 8. ledna 1889 č. 5 z. z. skládá se z 11 částí, které podrobným způsobem stanoví předpisy o plánech polohy, o podmínkách k zřízení novostavby, o postupu pozemku obci k veřejnému používání za přiměřenou náhradu (část I. a II.); o povolení ke stavbě (udíleném stavebním úřadem) a o šetření konaném zvláštní komisí, pokud jde o zřízení provozoven živnostenských (část III.); o tom, kdo smí stavby provozovati a povinnosti osob takových, čeho třeba dbáti při stavbě zdí, příčných stěn, sklepů, dvorů, schodů a chodeb, stropu, střech, stok, žump a záchodů, komínů atd. (část IV.); za kterých podmínek nastupují různá ulehčení při provádění staveb (část V.); o stavbách průmyslových pojednává část VI., o veřejných budovách, bazarech, skladech a pod. část VII., o dohledu k provádění staveb a jakých ustanovení třeba šetřiti, po skončení stavby, část VIII., část IX. podává ustanovení trestní, část X. o úřadech stavebních a část XI. zmiňuje se o poplatcích komisí a o poplatcích (taxách) stavebních. K tomu pojí se celá řada dalších zákonů, pokud se týká nařízení, z nichž zvláště jmenovati jest: nař. min. kultu a vyuč. ze dne 12. března 1888 č. 40 z. z. o zařízení budov veřejných škol obecných a měšťanských, zák. ze dne 27. března 1887 o tom, jak se mají stavěti nová divadla, jak se mají zařizovati a provozovati divadla vůbec, jak se koná v nich inspekční služba a jak jest v nich šetřiti opatření bezpečnostních, zák. ze dne 25. března 1880 o osvobození nových domů, přestaveb i přístaveb od daní a prováděcí nařízení k tomu min. fin. ze dne 1. prosince 1880 atd.

III. Řád stavební platný pro Prahu a předměstí, pro Plzeň a Budějovice (z. ze dne 10. dubna 1886 č. 40 z. z.). Spořádání naznačené shora při stavebním řádu pro království České a úprava stavebního řádu tohoto jeví úzkou příbuznost; rozumí se samo sebou, že přihlíženo k zvláštním poměrům velkoměstským, a hlavní zřetel věnován zdravotnictví (na př. ustanovení, že v hlavním plánu polohy a v rozvrhu pozemků na místa stavební pamatováno býti má na prostranná náměstí, obligatorní přítomnost lékaře při stavebních komisích v Praze, na venkově dle možnosti), upravena příslušnost ve věcech stavebních a pořad instancí (v I. instanci městská rada, v II. instanci sbor obecních starších, v III. a poslední instanci zemský výbor), stanovena šířka ulic, hlavní třídy a ulice mají být nejméně 20 m., vedlejší ulice aspoň 17 m., krátké a postranní ulice pak aspoň 14 m. zšíří, obšírnější ustanovení shledáváme o průmyslových stavbách, o trestech, o úřadech stavebních atd.

IV. Osnova nového řádu stavebního pro král. hlav. město Prahu, pro Plzeň a Budějovice. V osnově této obráží se věrně snaha stavebního ruchu: ve velkých městech zdravotní stránka jest nej-přednější; volné, široké ulice, četná a prostranná náměstí, sady na příhodných místech, vhodné a četné komunikace, důkladně provedená kanalisace a osvětlení — tím vyzdobeno býti má moderní velkoměsto, a dle nového stavebního řádu má býti Praha vzorem takto vypraveného velkoměsta. Se zvláštním uznáním sluší uvítati snahu v osnově projevenou, že totiž »při sdělení plánu upravovacího, jakož i při každé pozdější úpravě hleděno býti má . . . k zachování starobylých památek a starého rázu

ednotlivých částí obce, jakož i zachování starých a zjednání nových prospektů« (§ 6). Tím zajisté zaslouženou měrou dojde uspokojení vřelé přání všeho Slovanstva, aby Praha zůstala slavnou a věrnou památkou zlatých dob.

Řády stěhovací jsou zvláštní předpisy, které stanoví lhůtu k výpovědi a vyklizení pronajatých bytů pro jednotlivé země korunní nebo pro jednotlivá města. § 1116 o. o. z. vyměřuje totiž všeobecně lhůtu k výpovědi při nájmu věcí nemovitých na 14 dní; avšak tato 14denní lhůta pozbyla působnosti následkem § 2 cís. nař. ze dne 16. listopadu 1858 č. 213. ř. z., jakož i § 560 c. ř. s. 14denní lhůta k výpovědi vytčena v § 560 č. 3. c. ř. s. platí toliko pro nájmy, jež smlouveny nejsou na dobu delší jednoho roku. Toto zákonné ustanovení má však podle § 560 c. ř. s. jen potud platnost, pokud není zvláštní úmluvy nebo místního obyčeje nebo není předepsáno cosi jiného zvláštními předpisy. Dříve ještě, než vydán byl patent o nájmu, byly podobné zvláštní předpisy o platnosti, a stanoví již dv. dek. ze dne 7. března 1818 č. 1429 sb. zák. soud., že se počítá výpověď toliko od lhůty ustanovené, i kdyby se dala již dříve. Dále jest již i v § 25 cit. pat. poukázáno na tyto lhůty k výpovědi a vyklizení bytu a uznána výslovně působnost jich a v dalším zmocněny jsou politické úřady zemské, aby pro ten případ, že by v té příčině nebylo zvláštního upravení, stanovily a prohlásily ve srozumění s vrchními soudy zemskými přiměřená opatření. Totéž stanoveno i zákonem ze dne 27. března 1869 č. 41 ř. z. a zmocnění jmenovaných úřadů rozšířeno i na ten případ, že by bylo třeba na dosavadním spořádání něčeho změnití. Skutečně též došlo časem k četným změnám vyhovujícím pokročilým potřebám času a obchodu.

Té doby stanoveny jsou lhůty k výpovědi pro Vídeň nařízením dolnorakouského vrchního soudu zemského ze dne 11. října 1865 č. 11 z. z. pro r. 1866 dle čtvrtletí a to od 1. až včetně do 14. února, od 1. až včetně do 14. května, od 1. až včetně do 14. srpna a od 1. až včetně do 14. listopadu, lhůty k vystěhování vyměřeny jsou však tím způsobem, že musí býti straně přistěhující se do 12 hodin v poledne 6. února, 6. května, 6. srpna a 6. listopadu vyprázdněna přiměřená část obydlí, aby si tam složití mohla nábytek, do 12 hodin v poledne musí však býti v oněch měsících vyklizen byt celý. Případá-li však poslední den lhůty k výpovědi nebo k vyklizení bytu na den sváteční prodlužuje se obojí lhůta a to v prvním případě až do konce příštího dne všedního, v druhém případě pak jenom až do 12. hodiny polední nejbližšího dne všedního. Zmíniti se sluší o výjimečném ustanovení ve příčině I. okresu (vnitřní město), kde platí jen lhůta květnová a listopadová a dále že se rozumí nájmem letním nájem pro 2. a 3. čtvrtletí (květnové a srpnové), nájmem zimním nájem pro 4. a následující 1. čtvrtletí (listopadový a únorový termín). Tento stěhovací řád rozšířen byl poněmáhlu na celé Rakousko.

Pro Prahu vedle předměstí a místa v policejním obvodu pražském stanovena byla lhůta k výpovědi nařízením místodržitelství českého ze dne 31. července 1880 č. 36 z. z. — protivou k dřívějším termínům hromic, sv. Jiří, sv. Michaela a Jakuba — na 1.—14. den měsíců února, května, srpna a listopadu; částečné vyprázdnění bytů má se státi od 2.—9., úplné pak dne 14. každého jmenovaného měsíce vždy do 12. hodiny polední. Případne-li však poslední den lhůty k vystěhování na neděli nebo na nějaký